

Nr 13.

Kungl. Maj:ts proposition angående efterskänkande av kronans fordran på grund av lån ur odlingslånefonden för torrläggning av vattensjuka ägor inom Nordanåker m. fl. fastigheter i Västernorrlands län; given Stockholms slott den 10 december 1920.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bifogade utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Nils Hansson.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 10 december 1920.

Närvarande:

Statsministern friherre DE GEER, ministern för utrikes ärendena greve WRANGEL, statsråden ERICSSON, DAHLBERG, MURRAY, ELMQUIST, MALM, BERGQVIST, HAMMARSKJÖLD, EKEBERG, TAMM, HANSSON.

Departementschefen, statsrådet Hansson anförde:

Den 19 mars 1909 beviljade Kungl. Maj:t till torrläggning av vattensjuka ägor inom hemmanen Nordanåker, Näs, Prästbordet, Rossö och Nyland uti Ytterlännäs socken av Västernorrlands län lån ur odlingslånefonden för nämnda år till belopp av 5,400 kronor, varjämte Kungl. Maj:t tillika fastställde plan för företaget.

Sedermera anvisade Kungl. Maj:t den 12 augusti 1911 till ut-

förande av ifrågavarande företag från norrländska avdikningsanslaget under de i kungörelsen den 18 juni 1910 stadgade villkor ett anslag å 3,700 kronor, i samband varmed det till företagets utförande beviljade lån från odlingslånefonden nedsattes till 2,700 kronor. För detta statsbidrag har kontrakt icke upprättats och intet belopp har därav lyfts.

Med utlåtande den 20 april 1917 har lantbruksstyrelsen överlämnat en skrift från arbetsstyrelsen för företaget, vari anhållits, dels att det beviljade odlingslånet å 2,700 kronor, varav 2,500 kronor redan uppburits, måtte annulleras och den i samband därmed intressenterna åliggande odlingsskyldigheten upphöra, dels att, ehuru företaget icke kunnat utföras enligt fastställd plan och alltså blott en del av den åsyftade torrläggningseffekten uppnåts, det beviljade statsbidraget från norrländska avdikningsanslaget måtte utgå oavkortat, och dels att upplupna räntor å odlingslånet måtte efterskänkas, eller, om detta icke läte sig göra, att anslaget om möjligt måtte ökas med så stort belopp, som motsvarade den upplupna räntan å det bekomna odlingslånebeloppet.

Såsom stöd för ansökningsen har arbetsstyrelsen anført, att på grund av sällsynt svårartad jäslera kostnaderna för företaget blivit så stora, att arbetets utförande i enlighet med den fastställda arbetsplanen blivit omöjliggjort. Dikningsområdet korsades av järnvägslinjen Härnösand—Sollefteå å två olika ställen. Vid grävningsarbetena å det ena av dessa ställen hade en sättning i järnvägsbanken och trumman genom denna inträffat, varigenom fara för trafiken uppstått, i följd varav järnvägsbolaget nödgats vidtaga omfattande förstärkningsåtgärder invid banken och trumman. De sålunda uppståndna skadorna m. m. hade invecklat dikningsintressenterna i process med järnvägsbolaget, vilken process utfallit till dikningsintressenternas nackdel och orsakat dem en extra kostnad av i runt tal 2,300 kronor. Vid åtgärder för stärkande av den genom grävningsarbetena orsakade skadan å järnvägsbanken och trumman hade bolaget anordnat en pålning i banken och spåntvägg i trumman, och förhindrade nu denna spåntväggs läge och höjd över dikesbotten åtminstone delvis ovanliggande marks utdikning och torrläggning till det djup, som fastställda ritningar utvisade. En ännu mer bidragande orsak till svårigheten för att icke säga omöjligheten att upptaga detta avlopp till fullt djup ovan järnvägstrumman vore den utomordentligt svårartade jäsleran. Dyrbara pålningsarbeten med 30 fots långa pålar hade visat sig i det närmaste resultatlösa, då fast botten på sagda djup icke kunnat anträffas, och jäsleran vore av den art, att snart sagt lika mycket material jäst upp från botten, som blivit uppschaktat. Genom de utomordentliga svårigheter och de betydande av intressenterna oförutsedda kostnader, som drabbat dem, och vilka kostnader uppginge till i runt tal 13,000 kronor, samt på grund av järnvägstrummans beskaffenhet och den exempellöst svåra jäsleran saknades nu möjlighet att utföra företaget enligt den av Kungl. Maj:t fastställda arbetsplanen.

Lantbruksingenjören Carl Holm, som upprepade gånger under åren 1913—1916 vid inspektioner m. m. varit i tillfälle att taga kännedom om vattenavledningsföre-

taget, har vitsordat, att utgifterna för företaget intill våren 1919 uppgått till 12,945 kronor 51 öre. Enligt Holms förmenande vore det omöjligt att utföra företaget enligt den fastställda arbetsplanen, varför Holm på det livligaste tillstyrkt, att företaget måtte förklaras avsynat och godkänt i dess nuvarande skick. Samma uppfattning delas av vederbörande distriktsingenjörer i det väg- och vattenbyggnadsdistrikt, där företaget är beläget.

Lantbruksstyrelsen har erinrat, att dikningsintressenterna syntes utan eget förvållande hava invecklats i de svårigheter, varom i ärendet vore fråga. Då vattenavledningsarbetet icke vore fullbordat enligt vederbörigt kontrakt, skulle i enlighet med gällande bestämmelser för lån från odlingslånefonden till intressenterna utbetalda 2,500 kronor jämte vederbörlig ränta därpå återbäras till statsverket. Som emellertid intressenterna vidtagit alla de åtgärder, som av förrättningsmannen föreskrivits för arbetets utförande i enlighet med förslaget, ville det synas lantbruksstyrelsen med rättvisa och billighet överensstämmande, att i föreliggande fall intressenterna befriades från skyldigheten att återgälda uppburna andelen av odlingslånet jämte ränta därpå.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har, efter hörande av vederbörande distriktstjänstemän samt Härnösand—Sollefteåbanans förvaltning, i utlåtande den 14 maj 1919 tillstyrkt bifall till sökandenas framställning.

Statskontoret har i utlåtande den 31 december 1919 yttrat:

Sedan lånet påförts ränta för tre år efter 3.6 procent, vilken lagts till kapitalbeloppet, hade detta uppgått till 2,770 kronor. Å detta belopp hade för vart och ett av låneåren 28 februari 1916—28 februari 1919 av arbetsdirektionen erlagts en annuitet av 6 procent med 166 kronor 20 öre, därav 3.6 procent ränta och återstoden kapitalavbetalning, så att efter verkställandet av inbetalningen den 28 februari 1919 återstode ett oguldet kapitalbelopp av 2,563 kronor 30 öre.

Då avgörandet av frågan om befrielse från återbetalningsskyldighet för lånet givetvis vore beroende på bedömandet av de tekniska svårigheter, som mött för företagets utförande, vore statskontoret icke i tillfälle att härom uttala någon bestämd åsikt, men det ville dock synas statskontoret, som om goda skäl skulle tala för en framställning till riksdagen om medgivande av befrielse från återbärande av den redan utbetalda delen av odlingslånet. Häri borde emellertid icke innefattas rätt att återbekomma till statskontoret redan inbetalda annuiteter, utan syntes medgivandet böra avse det efter inbetalandet av annuiteten för låneåret 28 februari 1918—28 februari 1919 återstående kapitalbeloppet 2,563 kronor 30 öre med efter sistnämnda dag upplupen ränta.

Rörande sökandenas anhållan att, ehuru företaget icke kunnat utföras enligt fastställd plan, utfå det från norrländska avdikningsanslaget beviljade understödet oavkortat, hade statskontoret under hand hos lantbruksstyrelsen inhämtat, att intressenterna icke kunnat ställa nöjaktig borgen för avdikningsföretagets utförande enligt planen och för därtill anslagna medels återbetalning i vissa fall. Lantbruks-

styrelsen hade emellertid icke upptagit till behandling framställningen i vad den avsåge anslaget eller meddelat någon utredning till bedömande, i vilken mån utfört arbete kunde berättiga till utbekommande av statsbidrag.

Vad slutligen anginge sökandenas framställning om att, i händelse upplupna räntan å lånet icke efterskänktes, anslaget måtte ökas med motsvarande belopp, hölle statskontoret, som ansåge återbetalning till intressenterna icke böra äga rum av vad som redan vore guldets i ränta och avbetalning å lånet, före, att anledning knappast kunde anses föreligga att bifalla framställningen i nu ifrågakvarande del.

Lantbruksstyrelsen, som anbefallts att med anledning av vad statskontoret i ärendet anfört ånyo yttra sig, har i utlåtande den 4 september 1920 anfört i huvudsak följande:

Styrelsen hade redan i sin skrivelse den 20 april 1917 meddelat, att kontrakt för statsbidraget icke vore upprättat. Styrelsen hade ansett denna omständighet innebära, att delägarna visat sig ej vilja utfästa sig med någon förbindelse till staten i avseende på det ifrågasatta bidraget och att detta förfaringsätt varit liktydigt med ett avböjande från delägarnas sida att mottaga statsbidraget. Om statsmedel under sådana förhållanden komme att utgå, skulle detta enligt styrelsens förmenande kunna medföra betänkliga konsekvenser. Styrelsen hade därför ansett sig ej böra tillstyrka ansökningen i denna del.

Med avseende på intressenternas framställning om befrielse från skyldigheten att återbetala uppburet odlingslån med upplupna räntor därå, funne lantbruksstyrelsen icke något vara att erinra mot vad statskontoret i denna del anfört.

Departements-
chefen.

Enligt hos statskontoret inhämtad uppgift har icke den på låneåret 28 februari 1919—28 februari 1920 belöpande annuiteten av odlingslånet blivit av intressenterna i företaget inbetald. Det oguldna kapitalbeloppet utgör således fortfarande 2,563 kronor 30 öre.

I likhet med lantbruksstyrelsen och statskontoret finner jag starka skäl tala för, att intressenterna i företaget befrias från återbetalnings-skyldigheten för den oguldna delen av odlingslånet jämte efter den 28 februari 1919 upplupen ränta. Kungl. Maj:t torde emellertid böra föreskriva, att vidare utbetalning å odlingslånet icke skall äga rum.

Vad angår framställningen om utbekommande av bidraget från norrländska avdikningsanslaget delar jag lantbruksstyrelsens uppfattning, att detta bidrag icke bör utgå.

Då ärendet i vad det avser efterskänkande av kronans fordran för odlingslånet torde böra underställas riksdagens prövning, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att intressenterna i ett företag, avseende torrläggning av vatten-sjuka ägor inom hemmanen Nordanåker m. fl. uti Ytterlännäs socken av Västernorrlands län, må befrias från erläggande av återstående oguldna kapitalbeloppet av ett dem den 19 mars 1909 för företaget

beviljat lån ur odlingslånefonden med därå efter den 28 februari 1919 upplupen ränta.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställen behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skulle avläsas till riksdagen.

Ur protokollet:
Allan Tigerschiöld.